

● Згадаймо нашу історію, повернемося до історичних документів України, яка боролася за встановлення своєї державності, суверенітету.
(чит. стор. 1)

● У часи тотального режиму вони замовчувались, приховувались від нас за сімома замками, хоча написані до сьогоднішнього дня, на науковій основі.
(чит. стор. 2)

● Вона має що сказати людям і вмє сказати так, що западає в душу, її багатом поетичним знахідкам можна по-доброму позаздрити, можна ними захоплюватися і дивуватися.
(чит. стор. 4)

● Сама можливість для студента германістики з України займатися науковою працею в німецькомовній країні раніше була немислимою.
(чит. стор. 5)

● Нам треба їх достеменно знати, бо настав час, коли місце перебування таких людей увічнюється меморіальними дошками і пам'ятними знаками.
(чит. стор. 6)

● Питання підготовки висококваліфікованих юристів є важливим, бо саме від цих фахівців залежатиме якість правового регулювання суспільних відносин, практика правознавства, а значить і доля громадян України.
(чит. стор. 7)

Газета заснована 30 березня 1988 року

А Л М А М А Т Ь Ж

Видання Прикарпатського університету ім. Василя Стефаника «Альма Матер»

число 18-19(145-146)

листопад '93

1 листопада - День Державності на західноукраїнських землях

1 листопада минає 75 років відтоді, як у нашому Івано-Франківську (тодішньому Станіславові) було проголошено Західно-Українську Народну Республіку, яка менш ніж через три місяці стала складовою частиною Єдиної Соборної України. У тяжкий для нашого народу час відзначаємо це свято. Складне економічне становище, соціальні негаразди, матеріальна скрута, боротьба численних політичних груп і лідерів дуже нагадують ті далекі роки нашої національної революції.

Згадаймо нашу історію, повернемося до історичних документів України, яка боролася за встановлення своєї державності, суверенітету.

«Український Народ!»

По довгих віках неволі дозволила Тобі доля стати господарем на своїй землі, утворити свою власну державу.

Знав, що вороги лиш чекать на те, щоб на Твоїй землі пелад бун, щоб один другого убивав, майно забивав! Бо тоді вороги скажуть, що український на, д не дозрів ще, що йому треба відсунув, таких оні, днів, яких Ти мав, Український Народі, вже цілі віки.

А коли ми влась нашу укринемо, тоді прийде так дово очікувана пора на новий лад. Тоді своя держава подбав, щоб не було нударів, щоб земля її багатства наєхвали до тух, що на ній працюють і її своїм потом обдимають!..

Окружна національна Рада в Коломиї.

Коломия, дня 6 грудня 1918".

«Український Народ!»

... Український священик, учитель, урядник, адвокат, лікар і вся українська інтелігенція нехай тямить, що тільки у вольній Українській Народній Республіці вона зможе працювати для добра, щастя і слави українського народу і сповнити ті високі задачі, які в кожній народі сповняє інтелігенція - мозок нації.

Тому всі - до охорони рідної землі!..

Станіслав, 3 марта 1919.

Д-р **Август Петрушівський**, Президент Української Національної Ради

Д-р **Ізидор Голубович**, Президент державного Секретаріату.

Державні секретарі:

Д-р **Арсен Артемюк**, **Петро Бубла**, **Осип Бурячівський**, **Марія Козаківська**, Д-р **Іван Макух**, **Михайло Мартиниць**, **Іван Мирон**.

Задумаймося над цими історичними документами. Чи не повторюється ситуація, яка переживається все це з винишим шем, з ситуацією в сьогоднішній Україні, коли ми відзначаємо 75-річний ювілей утворення ЗУНР.

До виставки духовності

Селу на Гуцульщині - тисяча років

У Нижньому Березові на Косівщині відбулося велике свято - 1000-ліття з часу першої згадки про село.

А датується вона 993 роком, що більш ніж на півтора століття раніше заснування Москви. Ініціаторами свята були інтелігенція села та Союз українців, а основними організаторами - Любов Генюк, викладачка Прикарпатського університету, та Степан Сулятицький, директор Березівської середньої школи.

По закінченні Богослужіння було освячено хрест біля церкви, закладений на честь ювілею. А потім - виступи краєзнавців, старожилів села.

Господарі свята порадувані гостей театралізованою виставкою «Березівське весілля», виступом сільського хору, а для всіх подарунком були виступи косівських само, іальних митців, ансамблю «Коломийка» та відомого коломиї аря Миколи Савчука. А ще в школі експонувалася виставка відомого краєзнавця, викладача Прикарпатського університету Дмитра Овеченка «Історія та культура села в фотографіях і документах».

Тарас Яковин.

На фото: театралізована вистава «Березівське весілля» в якій взяли участь студенти Прикарпатського університету.

Конференції

75 - річчю ЗУНР присвячується

1-3 листопада в м. Івано-Франківську працюватиме міжнародна конференція, присвячена 75-річчю Західно-Української Народної Республіки. В її роботі візьмуть участь вчені Прикарпатського університету, інших вузів України.

Мова і текст

Завершила роботу міжнародна наукова конференція «Семантика мови і тексту». Організували і проводять цей захід Міністерство освіти, інститути мовознавства ім. О. О. Потебні та української мови Академії наук України спільно з університетом ім. В. Стефаника.

У конференції взяли участь як вітчизняні науковці, так і вчені з країн близького зарубіжжя.

З чистих джерел

З ініціативи Міністерства освіти України, обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників Управління освіти обласної державної адміністрації Прикарпатського університету ім. В. Стефаника відбулася міжнародна науково-практична конференція «Народні традиції, звичаї і обряди - основа національного виховання дітей в дошкільних закладах України».

У її роботі взяли участь вчені і педагоги дошкільних закладів. Учасники конференції зустрілися з творчими колективами, відбулося обговорення проблемних питань за круглим столом. Розповідь про цю подію читайте в одному з наступних номерів.

Олена Бучник.
Наш кор.

Активісти

Перш ніж стати студентом Прикарпатського університету, Володимир Куцій пройшов хорошу школу робітничого гарту та два роки військової служби.

... Народився і виріє у придністрянському селі Дубівці, що в Галицькому районі.

Спочатку школа, потім – Бурштинський енергетичний технікум, куди хлопець постунив скоріше із солідарності, оскільки цей заклад закінчили його двоє старших братів. Технікум Володимир закінчив з відзнакою: навчання йому давалось легко, особливо точні науки.

Після закінчення він працює слюсарем, набуваючи практичних навичок. Втім, він не ремствував, що його з червоним дипломом – та й в слюсарі, розуміючи, що справжній фахівець повинен вміти і знати чорнову роботу.

... Два роки армії загартували характер хлопця, зміцнили його фізично, збагатили життєвим досвідом.

Стати вчителем Володимир вирішив тоді, коли повернувся додому. Батьки, а вони, до речі, педагоги, не нав'язували свої думки,

Лідер

хоча в душі сподівались, що Володимир як молодший син зостанеться біля них. Треба було бачити, якою радістю світилися батьківські очі, коли син сказав: «Буду поступати в педінститут».

Перший екзамен Володимир склав на «відмінно» і став студентом фізико-математичного факультету.

Студенти факультету виявили високе довір'я своєму товаришеві, обравши його головою профспілкового бюро. За активну громадську роботу, відмінне навчання ректорат університету призначив юнакові іменну стипендію ім. Тараса Шевченка.

Володя займається науковою роботою в лабораторії тонких плівок, якою керує доктор хімічних наук, професор Дмитро Михайлович Фреїк.

Попереду у юнака – роки напруженого навчання, сповнених турбот, хвилювання. Та Володимир, сподіваюсь, здолає їх успішно.

Тригорій Рис.

На знімку: Володимир Куцій.

Фото Івана Фущяка.

Відродження духовності

Центр українознавства в університеті

Відбулася презентація наукового читального залу «Кабінет українки». Посвяту здійснив владика о. Софрон. Ректор університету професор Віталій Кононенко, владика о. Софрон, заступник Представника Президента в Івано-Франківській області Іван Шовковий, голова постійної комісії освіти і культури обласної Ради народних депутатів, декан філологічного факультету Микола Лесюк, завідуючий кафедрою історії України, професор Володимир Грабовецький, голова Всеукраїнського Братства УПА Михайло Зеленчук, представник обласного

Товариства «Меморіал» Олег Сераб, студентка філологічного факультету Руслана Битківська відмітили велике значення відкриття кабінету для нашого студентства, аспірантів, викладачів, науковців. Твори, які представлені тут, вибрані українською діаспорою, а деякі з них подаровані науковцями із власних бібліотек. Книги надані для користування широкої університетської аудиторії. В часи тотального режиму вони замовчувались, приховувались від нас за сімома замками, хоча написані об'єктивно, на науковій основі, представляють чималий інтерес.

Тут багато наукових досліджень наших земляків. Серед книг привертає до себе

увагу «Енциклопедія українознавства» – невичерпного джерела наукової інформації про матеріальне, культурне і політичне життя українського народу з незалежних часів, аж до 60-их років 20 століття. Укладена і видана провідними українськими вченими у вільному світі, вона найбільш об'єктивно висвітлює найрізноманітніші аспекти національного духовного життя, дає оцінку цілому ряду політичних, культурних і суспільних діячів нашої держави. Енциклопедія є настільною книгою у формуванні національної свідомості українського юнацтва.

Любомир Кліш.

Громадсько-редакційна рада:

В. Кононенко, ректор університету, член-кореспондент АПН України, заслужений діяч науки України, професор.

Л. Турелик, студентка філологічного факультету.

О. Остапович, студент факультету іноземних мов, голова студентського наукового товариства. **С. Хороб**, доцент кафедри української літератури.

В. Хруць, декан факультету підготовки і підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, голова обласного відділення Педагогічного товариства, професор.

АЛНА МАТЕР

Газета Прикарпатського університету

Головний редактор

Євген Гордиця

18-19 (145-146), листопад '93 р

Наша адреса:

Заходьте — м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57.2-ий поверх, каб. 209, 209а.

✉ Пишіть — м. Івано-Франківськ, головпоштамт, а/с N 27.
☎ 96-4-13, 96-4-41.

Над номером працювали:
науковий консультант —

професор **В. Полюк**, літературний редактор — кандидат філологічних наук **З. Каспрішанич**, художній редактор — **В. Лукань**, технічний редактор — **О. Будняк**, фотомонтаж — **М. Васильчук**, **В. Джичка**.
Друкарі — **М. Васильчук**, **Л. Чемеринський**.

Редакція газети залишає за собою право редагувати і скорочувати текст.

Автори публікацій відповідають за добір, точність і об'єктивність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних даних, літературно-історичних, мистецьких, географічних та інших відомостей.

Висловлені авторами думки можуть не збігатися з позицією редакції.

Набір і комп'ютерна верстка підприємства «АКОРД», м. Івано-Франківськ, вул. Коновальця, 2 тел./факс 2-49-45.

Газету віддруковано офсетним способом друку в Галицькій районній друкарні обласного м. Галіч, майдан Рицла, 31. тел. 8-246 2-15-38, 2-18-90.

Директор друкарні Д. Кульчицький.

Виходить двічі на місяць форматом Ф4.4. Газета зареєстрована облуправлінням по пресі: ІФ N 116.

Рукописи, малюнки і фотографії не рецензуються і не повертаються.

Тираж 1000 примірників.

Підписано до друку 29.10.1993 р.

Засновник — Прикарпатський університет

Новий навчальний рік – нові предмети, нові знайомства з викладачами, студентами. Цікавою була зустріч на факультеті РГФ на другий день навчання – приїхала група художників з м. Дахау (федеральна земля Баварія, Німеччина), а також група вчителів із Мюнхена. Актівий зал ще ніколи не зустрічав так багато друзів з далекої Німеччини. Чудову можливість поговорити іноземною мовою мали студенти нашого факультету. Цікаві розмови відбулися у всіх підгрупах.

Контакти, зустрічі

Тиждень з німецькими друзями

Студенти дізналися про життя та захоплення друзів, їх враження від перебування на Прикарпатті, перевірили своє вміння вільно спілкуватися із справжніми носіями німецької мови.

Після щирих розмов студенти другого курсу підготували для гостей розважальну програму.

Від гостей виступили відомий вже на факультеті кореспондент однієї з німецьких газет, керівник групи художників Нільс Йоргенсен, бургомістр одного із сіл округу Дахау Йозеф Вестмесер, директор інституту Німецького Сходу з

Мюнхена доктор Кюнель. Всі вони висловили подяку за теплий прийом на Прикарпатській землі, надію на те, що розпочаті дружні стосунки будуть продовжуватись.

Завідуючий кафедрою німецької філології Ярослав Билиця та проректор з навчальної роботи доцент Богдан Васишин підтримали думку гостей і подякували за їхній приїзд на нашу землю.

Група німецьких митців, перебуваючи у нашому краю, зустрічалася з художниками області. Вони відвідали дитячу художню школу, художній салон м. Івано-Франківська, Народний Дім. Через день відбулося урочисте відкриття художньої виставки, на якій були представлені роботи німецьких митців. Німецькі друзі мали можливість побувати в українських сім'ях, а отже, покуштувати наші національні страви, познайомитися з нашим побутом. Тиждень перебування приніс їм багато задоволення, нові знайомства, чудові враження від першої подорожі по українській землі. Кожна зустріч запам'яталася для кожного по-своєму. «Нам сподобалось» – було чути з багатьох уст. На вулиці в той час дощило, було холодно, а в актовому залі – тепло. Тепло від усмішок, щирих оплесків, від теплоти сердець українських і німецьких друзів. Тож, дай Боже, щоб такі зустрічі були частішими. Саме так ми можемо пізнати одне одного, порозумітися, виявити спільні інтереси і захоплення. Я думаю, що наші сподівання збудуться.

Наїалія Ткачук.

Студентка 5-го курсу факультету романо-германської філології.

Газета-рибар

«Університет-інформ» повідомляє

Як повідомлялося у пресі, в університеті почав діяти кореспондентський пункт республіканських часописів «Галичина» і «Галицька Січ». Він об'єднує активістів газети «Alma Mater»-студентів, викладачів, працівників різних вузівських служб. У перших двох випусках «Галичина» розповіла про те, чим живе нині вуз, які проблеми хвилюють студентство і професорсько-викладацький склад в час кардинальних перетворень на шляху утвердження університетських форм і методів роботи.

Зокрема розповідається про нові спеціальності і факультети, які відкрито наступного року, навчальну і творчу співдружність Прикарпатського університету з іншими вузами. Вміщено інформації про присвоєння професору Д.М.Фреїку почесного звання «Заслужений діяч науки і техніки України», а також про спеціальний випуск газети-буклету «Alma Mater», який розповідає про один з наймолодших в державі університетів. Видання ілюстроване роботами студентів художнього факультету, фотографіями місцевої самодіяльної фотостудії «Світлячок».

*Наїя Стримацька.
Наш кор.*

Славні імена

Двав про бідних учнів

Виповнилося 175 років з дня народження людини, чий світлий образ є служить прикладом самовідданого служіння своєму народові, його культурно-освітньому розвитку. Це – Йосафат Кобринський, священник, учитель, педагог-теоретик, громадський діяч, меценат.

Народився у Коломиї в родині вчителя. Його батько у 1801 році заснував у місті тривіальну школу (паніше – гімназія), був її першим учителем. Його найстарший син Іван був засновником першої тривіальної школи на Гуцульщині (Яворів). Їх слідами пішов і Йосафат Кобринський. Закінчив Коломийську тривіальну школу, Станіславську гімназію, Львівську духовну семінарію, Віденський університет, де вивчав всесвітню історію і філософію.

Після закінчення навчання стає священником спершу в Москалівці (тепер частина Косова), а через деякий час і до кінця життя у Мишині біля Коломиї. Йосафат Кобринський перш за все відомий як педагог-теоретик. У 1849 році він видав у Львові «Буквар новим способом уложений для домашньої науки» і «Спосіб борзо вичити читати». Це перші, після «Русалки Дністрової» книги, видані гражданським шрифтом. В основу підручників ліг новий прогресивний синтетичний спосіб навчання – від простого до складного.

У Коломиї разом з поетом Л.Данкевичем і видавцем Т.Білоусом Йосафат Кобринський заснував бурсу для бідних учнів і читальню, для яких на власні кошти придбав меблі і необхідний інвентар. У голодні 1860-1865 роки, він за великі гроші закуповував зерно, щоб якимось прохарчувати учнів бурси. Йосафат Кобринський поширював серед селян освіту, сільськогосподарські знання,

закладав позичкові каси. В 1848 році він турбувався про репертуар для Коломийського театру, що постановкою п'єси І.Котляревського у переробці І.Озаркевича «На мидування пема силування» започаткував відродження західноукраїнського театру. Різними шляхами і способами добував рідкісні тоді книжки, що виходили на Наддніпрянській Україні, розповсюджував їх серед населення. Був ініціатором і душею будівництва Народного Дому в Коломиї (тепер музей народного мистецтва Гуцульщини). За власні кошти привіз із Шепорів камінь під його фундамент, розібрав і привіз цеглу із бровару в Печеніжці, а при хрещенні дітей брав 2-3 крейцари на Народний Дім. Помер 28 березня 1901 року і похований в Мишині.

*Юрій Угорчак.
Директор музею Освіти Прикарпаття.*

Кричу.

Поетиза Марійки Зобнів - студентки другого курсу філологічного факультету нашого університету обидяє народження непересітного таланиту. Дуже небагатом у такому віці властивий власний голос, власне світовідчуття, без домішки епігонства і підказаних думок, дуже небагатом таким юним, як Марійка, так легко і природно дається найважча мірика - філософська.

Обнившии період чтивства, ця дівчина уже зараз на порі становлення голосу і таланиту, її зоря уже пробивається у хмарному небі гострими блискавичними промінцями. Вона має що сказати людям і вміє сказати так, що западає в душу, її благодом поетичним знахідкам можна по-доброму позаздрити, можна ними захоплюватися і дивуватися.

Біда наша, що ми, як це не парадоксально, не шукаємо таланиту і не вміємо власно їх підтримати, а самі вони пробиваються через терни до зірок дуже трудно і тяжко. Марійка варта оцінки Спілки письменників, варта уваги освітянських діячів, їхньої допомоги.

Добірка цих віршів - не перша публікація Марійки Зобнів.

Хай їй щастить!

Ольга Слоньовська.

Викладач кафедри української літератури, член Спілки письменників України.

щоб тишицу розбудити...

Чернібильський реквієм

Смеркалося... Беззахисно біліли
Німі будинки у обіймах ночі.
Нема нікого. Люди їх лишали,
Щоб смерті не дивитися у очі.
Смеркалося... Полин розносив чари
Над пустою змертвої землі.
Усе застигло у чеканні карі.
Усі беззахисні. Усі малі.
Смеркалося. Луна була бездонна
І тліла свічка в чийомусь вікні.
Печальний лик Сікстинської мадонни
Світвся на запыленій стіні.
Смеркалося. Пручалася дорога
Астральним тілом, неземним вогнем.
Вчорашній день конав на диво довго.
Ми існували тим вчорашнім днем.

***

Великий простір для душі відкрито,
Шалений вир життя нагадує лавину.
Було багато слів і сліз проліто,
Що віщували долю для людини.

Жорстокий світ відкрив на серці рану
І день послав душі для забуття.
Він все зробив, та лиш не ввів в оману,
Що називалось просто так - життя...
Нам вічним на землі ніщо не буде.
Душа не винесе тужного голосіння
І стане легше, як згадають люди:
«Троянди не цвітуть серед каміння».

***

В осінній вечір за вікном
Туман зігтає тихим сном.
Мені не спиться. І тоді
Горять в прозорій темноті,
Немов минулого роки
Слізьми гарячими свічками.
В житті немало було сліз
Терпких, гарячих, наче віск,
І холод був твоїх долонь,
Хоча в серцях палав вогонь.
Погас під подихом твоїм
Вогонь, що зігрівав мій дім.
Туман зігтав вночі один,

Був непомітний часу плин.
Не було почуттів ясних -
В пільмі любові привид зник.
Осінній вечір за вікном.
Туман зігтає тихим сном.
Вина твоя й моя одна,
Її спокують сповна
За всі загублені роки
Слізьми гарячими свічками.

***

Я більше Вас сьогодні не побачу
І усміх Ваш не вловлю на лиці.
Я Вас забуду, я Вам все пробачу,
Лиш поцілунок теплий на щоці
Залишиться. Мене зима з снігами,
Бездонний смуток ляже на чоло.
І сотворю я ніжними словами
Все те, чого насправді не було.

***

Не обіцяю жить на самоті.
Душа не зможе, це тобі відомо.
І згадувать слова, немов хрести,
Не буду більш, вони приносять втому.
Не обіцяю іншого знайти.
Про що тут мова! Думкою чекаю,
Що знову вернешся до мене ти
І що прошу тобі я - обіцяю!

***

Я вільна розумом й душею.
Душею й розумом керую я сама.
Фортуна блискає яскравою зорею.
Світає шлях. Розходиться пільма.
Ростуть в душі під сонячним промінням
Слова любові, щастя і добра.
Донеслася до серця відгомінням
Мелодія - поезії сестра.

***

Вбитий простір душі.
Пустка, сум і незайманий морок.
Не збагнути, хто друг, а хто ворог
На останній межі.
Обійняти не можна пером,
Що на серці осіло, мов пил,
Що забрало з життя скільки сил,
Що покинуло щастя перон.
І лишився лиш простір душі,
Поневолений злежаним мороком.
Ворог другом зробивсь - друг став ворогом
На останній межі.

м. Івано-Франківськ.

На перший погляд сама постановка питання може виявитись дикою. Адже ось уже другий рік, як ми стали суверенною державою, добилися дипломатичного визнання 140 державами світу, налагоджуємо з ними культурні стосунки і т.п. І все ж... Не все так просто і райдужно. Мав можливість пересвідчитись у цьому під час піврічного стажування у Австрії – при інституті германістики Віденського держуніверситету. Вистачило за цей час і приємних, на усе життя незабутніх і достоту сумних вражень. Але про все по порядку.

Сама можливість для студента германістики з України чотири місяці займатись науковою працею у німецько-мовній країні, та ще в одному з провідних університетів Європи, у Відні – місті що «дихає» столітньою культурою, – унікальний шанс, що «во время оно» таке було б немислимо. Але все повертається «на круги своя» – адже учились сотні студентів з Галичини у цісарській столиці, а коли потрібно було – подібно до Івана Капуцака, йшли пішки до Відня «за правдою», аби відстояти її з трибуни парламенту. Поєднання патріархального спокою і величі унікальних архітектурних пам'яток старого центру із химерними модерністськими викрутасами новобудов, а головне – неповторний синтез культур: німецьких, альпійських, слов'янських (серед них, не в останню чергу, українських, але про це пізніше), угорських, єврейських, італійських, класично-латинських європейських елементів – все це запам'ятовується надовго.

Принагідно не могу не згадати тих людей, котрі спричинилися до появи на австрійських теренах стипендіатів з України. Це перш за все з австрійської сторони – федеральний уряд, Міністерство науки й досліджень, особисто міністр, віцеканцлер д-р Ергард Бузек, саме з їх коштів виділено ці стипендії при дієвому посередництві Українського Лікарського Товариства в Австрії (УЛТА) та його провідників – д-рів І. Гука та М. Припхана з української – нещодавно відкрита у Львові філія Австрійського інституту з проблем Центральної та Східної Європи та чернівецький професор, доктор філології Т. Кияк. Завдяки злагодженим зусиллям цих та інших людей за останні три роки культурне й наукове співробітництво Австрії й України розвивалося значно інтенсивніше в порівнянні з іншими країнами Західної Європи. Обмін науковими делегаціями, відкриття у Києві, Львові та Чернівцях австрійських наукових бібліотек, запланована виставка українського образотворчого і прикладного мистецтва у

Відні – внаслідок цього Україну в Австрії знають краще, аніж по деяких інших регіонах Європи. Але це переважно в урядових та ще наукових і просто інтелігентських колах. Широкий загал має менше можливостей познайомитись з українською культурою (як-то: гастролі Полтавського хору чи симфонічного оркестру Одеської філармонії). Значною культурною подією стали побачені віденцями вистави Київського академічного театру ім. І. Франка. Особливий успіх мала перша українська рок-опера «Біла ворона» Г. Татарченка на вірші Ю. Рибчинського (із Н. Сумською та А. Хостікоєвим у головних партіях).

Австрійці – публіка, що тонко знається на музиці, особливо на оперній, але й вони

цілою спільнотою», а в дослівному перекладі – «бути для когось поняттям». Так от слово «Україна» у Європі для широкого загалу поняттям не є аж ніяк.

Ми й у радянські часи, а тепер і поготів продовжуємо тішити себе ілюзією – мовляв, українську пісню і поетичне слово знають у цілому світі, а тепер уже як незалежній державі нам начебто відкрили обійми європейські народи й країни.

Але більшості звичайних середньостатистичних австрійців саме слово «Україна» говорить дуже мало. Знають, що це десь «у Росії», дехто, навіть згадує, що у австрійських школах Україну завжди називали «Korpkammer Europas» – «житниця Європи».

А ще дуже дивуються, коли дізнаються, що у центрі Європи звідкись узялась держава з 52-мільйонним населенням, і за площею рівною Франції, із півторатисячолітньою історією, найбагатша за природними й людськими ресурсами у Європі і з таким рівнем життя, що бідніші за нас хіба що Румунія та Албанія.

Доводилося довго і терпляче пояснювати багато що із нашої історії та культурної спадщини, ілюструвати конкретними прикладами «зав'язаності» нашої духовності на європейській арені. Пояснювати «нормальному» обивателю (бо саме із них, а не із політиків верхнього ешелону врешті-

решт складаються європейські народи і саме серед них потрібно пролагувати Україну, чого зараз бракує). Причому різними способами від розповіді перед невеликою студентською аудиторією на святковому вечорі про різдвяні традиції на Україні, їх подібність та відмінність із німецькими та австрійськими, до... наочної демонстрації їх, підкріпленої українськими піснями й колядками (благо, можливість така випала і компанія підбралась). Після цього, їй – право, було приємно почути, що за спиною починали перешіптуватись, вживаючи нарешті й саме слово «Україна». А ще – старі за віком люди, переважно із освічених сімей з великою теплою і прихильністю згадують Галичину. Мені не раз доводилося чути, що Чернівці свого часу мали репутацію другого культурного й духовного центру Австро-Угорщини поряд із Віднем. Засновані імператрицею Марією-Терезією та її сином Йозефом університети у Львові та Чернівцях були навчальними закладами із європейською репутацією (принягідно зауважу, що рівень викладання німецької мови і взагалі студій германістики в Галичині і зараз викликає в австрійців дуже високу оцінку).

Це надзвичайно приємно, але повернемося до наших ілюзій.

(Закінчення в наступному номері).

Чи знають в Європі, що таке Україна? (З подорожніх нотаток)

Олег Остапович.

Стипендіат 4-го курсу французької филології мов.

були приємно вражені після класичного твору «Ісус Христос – супер зірка» Ендру Лойда Уебера, що і на Україні існує рок-опера музика світового рівня. А от постановку української драматичної класики – франкового «Украденого щастя» сприйняли неоднозначно, відгуки були досить суперечливими. Визнавали блискучу роботу дуету Богдан Ступка – Лариса Хоралець, але закидали етнографізм, провінційність (можливо, це було суб'єктивно, через образ жандарма – усе ж таки австрійського урядовця у п'єсі, а також через символ мовчазно-покірного, затюканого українця, як поверхово сприйняли австрійці Миколу Задорожного). Це ще одне свідчення того, що української літературної класики в Австрії не знають і майже не читають (навіть Франка – найбільш «австрійського із українських літературних проміментів»).

І якщо Австрія – країна, що досить пов'язана з Україною, точніше з Галичиною у культурному плані (дається взнаки перебування наших земель під короною Габсбургів), то тут набагато яскравіше помітні недоліки, пробіли у формуванні образу України на європейській арені. Усього вищезазнаного не просто замало – усе це не робить тенденції, «погоди». В німецькій мові існує образний вислів «für jemanden ein Begriff sein», котрий означає «бути відомим, знаним кимось або

Зачатна частина життя славного провідника УСС Дмитра Вітовського пов'язана зі Станіславом. Тут є чимало місць, в яких живе пам'ять про нього. Нам треба дістатися знати, бо настає час, коли місця перебування таких людей увічнюватимуться меморіальними дошками і пам'ятними знаками.

Отже, навчався майбутній ідеолог стрілецьтва в Станіславі у польській гімназії. Знайдуться, мабуть, цікаві люди, які спитають: а чого це він, такий патріот, у польській гімназії вчився? Відповідь проста: у 1899 році, коли Дмитро починав навчання, української гімназії в нашому місті ще не було.

Адреса гімназії відома майдан Шептицького, 21. Нині тут корпус медінституту. За два століття існування гімназії з її стін вийшло чимало видатних людей. Прізвища частини з них - на меморіальній дошці. Але багатьма прізвищами її ще треба доповнити, зокрема прізвищами державних діячів України Д. Вітовського та К. Левцького.

Проживав Дмитро, навчаючись в молодших класах, у бурсі Св. Миколая. Ось її адресу вже мало хто із старожитів пам'ятає, хоч приміщення збереглося: це великий двоповерховий будинок по вул. Пушкіна, 9. Тепер його займає гарнізонна комедатура.

Цей будинок - найстарший на згаданій вулиці, а бурса Св. Миколая - найдавніша з українських бурс в місті. Вона існувала від 1878 року із самого початку опинилася під московським впливом. Д. Вітовський, який з ранніх літ визначився як прихильник ідеї самостійності України, був не до смаку господарям бурси. Тому учнем 5-го класу був змушений її покинути.

На щастя, Миколаївська бурса на той час вже не була єдиною. Молодий гімназист перейшов до бурси Українського педагогічного товариства (УПТ), де перебував до закінчення гімназії у 1907 році. Теперішня адреса будинків, де колись була бурса УПТ, - вул. Крупської, 11 та 13.

По закінченні гімназії Д. Вітовський записався на правничий факультет Львівського університету. Студенти - юристи мали право під час студій проживати за межами Львова. В цей час у 1908 - 1913 рр., Д. Вітовський працює в Станіславі в адвокатській канцелярії відомого адвоката Й. Партицького. Канцелярія Й. Партицького знаходилася у кам'яниці іпотечного банку, у винайнятому приміщенні над книгарнею М. Гасклера. Це другому

Славні сини України

Від гімназиста до державного секретаря

поверсі нинішнього банківського будинку по Радянській вулиці, 19.

Після перемоги листопадового повстання 1918 року, яке очолив сотник Вітовський, він став державним секретарем (міністром - М. Г.) військових справ ЗУНР. Наприкінці грудня уряд республіки переїхав з Тернополя до Станіслава, де розмістився в жоказному будинку дирекції залізниць. Окреме крило зайняв Військовий секретаріат. Мова йде про чотириповерховий будинок міської Ради по Грюнвальдській вул., 11, над яким майорить синьо - жовтий прапор, так само, як і в ті далекі роки.

Саме тут, в кабінеті державного секретаря, відбулася перша зустріч його з генералом М.Тарповським, який щойно вирвався з польського табору для інтернованих. Зустріч, яка багато дала для віднесення безсудності частин УПА.

Національна Рада ЗУНР засідала в залі кінотеатру «Австрія». В наш час це місцевий Будинок культури, 1 по вул. Шевченка, 1. У цьому залі 3 січня 1919 року Національна Рада прийняла ухвалу про злуку з Наддніпрянською Україною. Ввечері біля будинку відбувся великий мітинг. З балкона до присутніх, разом з іншими промовцями, зі словами гарячого вітання звернувся і Д. Вітовський. Збереглися також письмові і друковані свідчення сучасників, які зустрілись з Д. Вітовським - пропагандистом радикальної партії - в театрі (вул. Курбаса, 1). «Руський бесід» (Січових Стрільців, 24), товаристві «Українська молодь» (Пушкіна, 4).

Звернемо увагу ще на один момент. Звістка про те, що командант УСС Д. Вітовський підняв синьо - жовтий прапор над давньою столицею - Галичем, звільненням від росіян 27 червня 1915 року, набрала широкого розголосу. П. Арсеняч та І.Коваль, спіраючись на деякі спогади, пишуть, що влада обмежилася щодо офіцера - патріота суворим попередженням.

А ось К.Трильовський в газеті «Нове життя» за 15.02.1919 року у статті, присвяченій Вітовському, зазначає, що кара була вагомшою і що він був понижений у званні з курного отамана до сотника. Важко не повірити К. Трильовському, адже він не стороння людина, а батько « Січей », які дали початок УСС.

Додамо, що в цьому ж званні сотника Д. Вітовський керував «листопадним зривом», а останнє звання - полковника - одержав, ставши державним секретарем військових справ.

Михайло Головатий.

Краєзнавець, член правління обласної організації Товариства охорони пам'яток історії та культури.

Новий часопис

У Києві готується до виходу часопис «Світ», в якому розглядатимуться проблеми прадавньої історії українського етносу, давньоукраїнської релігії як засобу відродження історичного знання про нашу минувшину, пошуку езотеричних концепцій рас і етносів нашої планети, а також народні обряди та звичаї, українська медицина, українська мова як світоглядна система.

Оріяна - праматір цивілізації

Редактор часопису, письменник, Голова Управи Собору Українців Рідної Віри В.Лінецький розповідає: «Перше число часопису буде присвячене темі «Оріяна -- праматір цивілізації». Зокрема, в ньому буде вміщено статті Сергія Плачинди «Дохристиянська Україна: етногенез,

культура, віра», Юрія Кочержинського «Золотий вік» та матеріали археолога Юрія Шилова, на думку якого виток цивілізації нашої планети слід шукати на Дунаї та в районі Середнього Подніпров'я. Відамо належне і теологічним студіям Ярослава Оріона (Канада). Маємо намір подати в першому числі переклад «Влесової Книги», з коментарем В.Шаляна та уривки з доробку Лева Силенка («Мага Віра», «Переоцінка духовних вартостей») ... Звертаємося до професорів та студентів з пропозицією подати для публікації матеріали, якщо такі маєте (статтю; нарис, інтерв'ю; замітку тощо обсягом не більше 20 стор. машинопису через 1.5 інтервали), до будь-якого з таких розділів: філософія, релігієзнавство, праісторія України, народні звичаї, календар, обрядовість, космогонія та міфологія наших предків, культурно-історичні зв'язки прадавніх племен і народів, до питання про рідну Віру, сучасні проблеми духовного пошуку людини, світознання, а також ілюстративний матеріал до згаданих тем. Приймаються попередні замовлення на часопис. Про вашу зацікавленість просимо повідомити за адресою:

252025, Київ-25, а/с 333.

Олег Гуцляк.

Головний бібліотекар університету.

Музей Освіти

Університет відвідав Президент

У травні цього року з активною допомогою студентів художнього факультету оновлено експозицію Народного музею освіти Прикарпаття «Історія нашого вузу». Виконано художні і графічні роботи, які розповідають про становлення учительського інституту в 1940 - 1941 рр., реформування його у вищій педагогічній навчальній заклад та діяльність різних ланок нашого вузу сьогодні. Завершується експозиція розділом «Наші випускники», в якому демонструються фотографії та матеріали про відомих учених, письменників, артистів, педагогів, які в різний час закінчили наш навчальний заклад. Окремі експозиції присвячені перебуванню в Прикарпатському університеті Президента України Леоніда Кравчука та еміграції вчителів з Прикарпаття в кінці 19 на поч. 20 ст.

Студентами худфаку виготовлено також ряд портретів відомих вчителів Прикарпаття.

Рада музею особливу вдячність висловлює викладачам Лідії Хом'як та Любові Козакевич за велику допомогу у виконанні цієї роботи.

Юрій Угорчак.

Директор музею.

В університеті відбулася важлива подія державного значення : проведена всеукраїнська науково-методична конференція під назвою «Проблеми викладання цивільних дисциплін в університетах і юридичних вузах України». Вона стала першим подібним зібранням і, без сумніву, необхідним. Недарма професор Київського університету О.А. Підпригора зазначив: «Конференція носить не формальний характер, а зумовлена викладацьким життям». Саме так і є, бо зростає суспільне значення цивільної підготовки студентів юристів, яким відводиться визначна роль у розбудові держави. А щоб досягти якісної підготовки, необхідно поширювати передовий досвід у викладанні цивільних дисциплін, поєднувати навчальний процес з вихованням у студентів поваги до права, закону, а заодно, і служити народові України.

Викладені вище думки і стали провідними на конференції. Хоча поділитися враженнями від її роботи.

Засідання розпочалося традиційним привітанням, з яким виступив проректор університету професор П. С. Федорчук. Він, водночас, висловив подяку львівським колегам за допомогу, розповів про роботу, насущні проблеми нашого вузу.

Професор Львівського університету В.В. Луць у своєму виступі на тему «Цивільне право в ринковій економіці» зазначив, що зараз нарізні дві важливі проблеми: щодо нового цивільного кодексу України і господарського, або торговельного кодексу України. Він докладно проінформував присутніх, як просувається робота над проектом цивільного кодексу, висловив думку про доцільність створення асоціації, об'єднання викладачів цивільного права, що було б дуже корисно для загальної справи. Це питання неодноразово порушувалося в процесі обговорення і отримало схвальні відгуки.

Доповідь професора Київського університету доктора юридичних наук О. А. Підпригора «Деякі питання кодифікації цивільного права України» мала інформативний характер : було повідомлено про розробку нового цивільного кодексу.

Надзвичайно потрібні проблеми порушено завідувачем кафедри теорії та історії держави і права академіком В. В. Коспичьким. Він звернув увагу на методичні аспекти, питання підготовки юридичних кадрів. З ґрунтовним науковим повідомленням виступила доктор юридичних наук, завідувача кафедрою цивільного права професор Київського університету

незалежним ! »

Було чимало змістовних доповідей та повідомлень, серед них і виступ доктора історичних наук професора Прикарпатського університету П. С. Федорчука. Цікаве було наукове повідомлення «Використання порівняльно - правового методу у викладанні цивільного права» гостя з далекого Казахстану, а нашої, так би мовити, « східної » діаспори, професора Казахського університету А. Г. Діденка, виступ якого викликав особливе поваження в залі і багато запитань. Актуально і гостро прозвучала доповідь продекана юридичного факультету Прикарпатського університету О.А.

Вівчаренка, в якій аргументовано доповів, що немає чіткості і ясності в трудовому законодавстві, а це ж, в свою чергу, призводить до безладдя. На його думку, слід не забувати історію, частіше звертатися до неї.

Дуже приємно відзначити шире зацікавлення присутніх, серед яких були не лише науковці, юристи - практици, але й немало студентів, до обговорюваних науково-методичних питань. Роблю такий висновок, бо сама була свідком їхньої неабайдужності, яка вишлялася у поточні запитання, репліки, пропозиції, схвальних вигуків. Справді, робота конференції була змістовною, плідною, і хочеться надіятися, щоб всі ті хороші, розумні думки шкворіше були втілені в життя. Одне питання підготовки висококваліфікованих юристів є вельми важливим, бо саме від цих фахівців залежатиме якість правового регулювання суспільних відносин, практика правозастосування, а значить, не побоюсь перебільшити, і доля людей, а заодно - України.

Анна Яремич.

Студентка 2-го курсу юридичного факультету.

Конференція
Висококваліфіковані юристи - незалежній Україні

Н.С. Кузнецова. Вона зупинилася на загальних проблемах викладання цивільного права і на співвідношенні цивільного права як нормативного курсу і спеціальних курсів. Професор Кузнецова висловила ділову пропозицію про необхідність члєгання курсу «Цивільне і торговельне право зарубіжних країн». Мене, як студентку юридичного факультету, це дуже зацікавило.

На конференції виступала заступник голови арбітражного суду Г. З. Цюх, яка оцінила рівень підготовки і знань випускників юридичних закладів, розказала про труднощі, які постають перед юристами господарниками. На поставлене їй запитання : « Як ви дивитеся на створення єдиної судової системи ? » - відповіла однозначно : « Арбітраж має бути окремим і

За повідомленнями пресових агенств. Фото з архіву «Alma Mater»

• З початку нинішнього року створітниками органів внутрішніх справ та Національного банку України

випущено **п'ять тисяч купонів** на загальну суму понад 29 мільйонів карбованців.

• Завесь 1991 рік наші митники було випущено 50 кілограмів наркотиків, а з початку цього року - вже більше 6 тонн.

• За останні п'ять років в Україні в автомобільних аваріях загинуло 3.5 тисячі і поранено понад 30 тисяч дітей віком до 16 років, з яких близько 40 відсотків залишилися на все життя каліками. Щодо би на шляхах республіки гинуть двоє і

отримують травми двадцять неповнолітніх пішоходів.

• Міністерство освіти разом з Головою управління ДАІ МВС України прийняло рішення про запровадження в

кордонах України затримано більше 10 тисяч нелегальних іммігрантів з фальшивими візами та паспортами. В позаминулому році таких було тільки 45 чоловік.

• Кабінет Міністрів постановив, що до прийняття відповідних законодавчих актів особи, заарештовані українськими прикордонниками при спробі порушення державного кордону, самі й відшкодуюватимуть всі витрати, пов'язані з їх затриманням.

школах для учнів усіх класів десятигодинного обов'язкового курсу вивчення правил дорожнього руху.

• З початку нинішнього року на

Ліричний етюд

О
сене, осене... Ти приходиш піснюю, ніжною, ліричною мелодією заповнюєш, заворожуєш лагідною посмішкою, обнімаєш холодним вітром.

Я люблю тебе, осене. Люблю мріяти під засвітивший джаз дрібною дощу, люблю спостерігати за срібнотканою павутиною бабиного літа, збирати блискучі каштани у старому парку, зривати пишні кетяги калини у саду.

А дощі йдуть...

Хто ти, осене? Юне легковажне дівча? Замріяна жінка над коліскою? Сивокоса матінка з сумними очима?

Все в тобі, осене; і неповторність юні, і лагідність матері, і мудрість сивоголої жінки.

Осене... Найкраще насолоджуватися тобою в парку, коли чаші молитви сріблених листочків і феєрія встиглих айстр.

Переношую думками в інший світ, та мелодія осені не перестав звучати. Листя танцює осінній вальс, легкий, немов помах диригентської палички. Свіжий вітерець розносить загадкову музику осені по лісах і полях, даруючи її берізкам і вербам, квітам і травам, закоханим і романтикам. Лише доноситься до нас, немов сніво далеких галактик, її космічне, милозвучне віддуння.

А дощі йдуть та йдуть - холодні, осінні.

Та й з року в рік - цей дощ і парасолі підвуть кудись, а вулиця стає ховається - ще вимкні топаді на тротуарах листя догора...

Всесвітньо люблю тебе, осене.

Ти змушуєш замислитися над сенсом життя, зважити зроблене, підсумувати пройдене, намітити майбутнє.

Осене, мила осене! Ти - як перше кохання. - така несподівана і така жадана...

Олена Бучник.

Відома літа

І в «Смерічці», і в «Карпатах» - усім Весело було

Весело і змістовно провели канікули у вічнозелених Карпатах юні прикарпатці і діти скіпних областей України із зараженої Чорнобильської зони. Вожаті-студенти Прикарпатського університету організували дітям цікаві туристські походи, вечори кмітливих, зустрічі з відомими

людьми краю, конкурси і спортивні змагання. Літо запам'яталось школярам гарним відпочинком, а студентам - добрим наукою, педагогічною практикою.

До наступного літа, друзі!

Надія Стринадюк.

Василь Джичка

(фото)

(«Alma Mater»)

На знімках: будні і свята в спортивно-оздоровчому таборі «Смерічка» і в дитячому закладі відпочинку «Карпати».